

Home » ક થી જ ગુજરાતી બારાક્ષરી [PDF] | Gujarati Barakhadi or Barakshari For Kids

Education Worksheet

ક થી જ ગુજરાતી બારાક્ષરી [PDF] | Gujarati Barakhadi or Barakshari For Kids

22/10/2026

ગુજરાતી ભાષા શીખવાની શરૂઆત અક્ષરોની ઓળખથી થાય છે. બાળક જ્યારે પહેલી વાર ગુજરાતી વાંચવાનું અને લખવાનું શીખે છે ત્યારે તેને દરેક અક્ષરનો આકાર સમજવો જરૂરી છે. ગુજરાતી બારાક્ષરી આ અભ્યાસમાં ખૂબ મદદરૂપ બને છે.

ક થી જ સુધીની બારાખડીમાં ગુજરાતી વ્યંજનને અલગ અલગ સ્વર સાથે જોડીને શીખવવામાં આવે છે. તેનાથી બાળકોને એક જ અક્ષરના જુદા જુદા સ્વરૂપો સમજવામાં સરળતા રહે છે. શરૂઆતમાં સરળ હોય તેવા શબ્દો વાંચવાની પ્રેક્ટિસ કરાવી શકાય છે.

નિયમિત રીતે બારાખડી વાંચવાથી બાળકોની અક્ષર ઓળખવાની ક્ષમતા વધે છે. સાથે સાથે તેમનો ઉચ્ચાર પણ સુધરે છે. ગુજરાતી લખતી વખતે કઈ માત્રા ક્યાં વપરાય છે તેની સમજ પણ વિકસે છે. બાળકોને ઘરે ગુજરાતી શીખવવા માટે બારાખડીના ચાર્ટ અને પીડીએફનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.

ક થી જ ગુજરાતી બારાક્ષરી

ગુજરાતી ભાષાના પાયાને મજબૂત બનાવવા માટે માત્ર અક્ષરો યાદ રાખવા પૂરતું નથી. તેમનો યોગ્ય ઉચ્ચાર કરવો અને લખતી વખતે સાચી માત્રાનો ઉપયોગ કરવો પણ એટલું જ જરૂરી છે. બાળકને શરૂઆતથી જ સરળ રીતે સમજાવવામાં આવે તો તેને ગુજરાતી શીખવામાં વધુ રસ પડે છે.

	અ	આ	ઇ	ઈ	ઉ	ઊ	એ	ઐ	ઓ	ઔ
ક	ક	કા	કિ	કી	કુ	કૂ	કે	કૈ	કો	કૌ
ખ	ખ	ખા	ખિ	ખી	ખુ	ખૂ	ખે	ખૈ	ખો	ખૌ
ગ	ગ	ગા	ગિ	ગી	ગુ	ગૂ	ગે	ગૈ	ગો	ગૌ
ઘ	ઘ	ઘા	ઘિ	ઘી	ઘુ	ઘૂ	ઘે	ઘૈ	ઘો	ઘૌ
ચ	ચ	ચા	ચિ	ચી	ચુ	ચૂ	ચે	ચૈ	ચો	ચૌ
છ	છ	છા	છિ	છી	છુ	છૂ	છે	છૈ	છો	છૌ
જ	જ	જા	જિ	જી	જુ	જૂ	જે	જૈ	જો	જૌ
ઝ	ઝ	ઝા	ઝિ	ઝી	ઝુ	ઝૂ	ઝે	ઝૈ	ઝો	ઝૌ
ટ	ટ	ટા	ટિ	ટી	ટુ	ટૂ	ટે	ટૈ	ટો	ટૌ
ઠ	ઠ	ઠા	ઠિ	ઠી	ઠુ	ઠૂ	ઠે	ઠૈ	ઠો	ઠૌ
ડ	ડ	ડા	ડિ	ડી	ડુ	ડૂ	ડે	ડૈ	ડો	ડૌ
ઢ	ઢ	ઢા	ઢિ	ઢી	ઢુ	ઢૂ	ઢે	ઢૈ	ઢો	ઢૌ
ત	ત	તા	તિ	તી	તુ	તૂ	તે	તૈ	તો	તૌ
થ	થ	થા	થિ	થી	થુ	થૂ	થે	થૈ	થો	થૌ
દ	દ	દા	દિ	દી	દુ	દૂ	દે	દૈ	દો	દૌ
ધ	ધ	ધા	ધિ	ધી	ધુ	ધૂ	ધે	ધૈ	ધો	ધૌ
ન	ન	ના	નિ	ની	નુ	નૂ	ને	નૈ	નો	નૌ
પ	પ	પા	પિ	પી	પુ	પૂ	પે	પૈ	પો	પૌ
ફ	ફ	ફા	ફિ	ફી	ફુ	ફૂ	ફે	ફૈ	ફો	ફૌ
બ	બ	બા	બિ	બી	બુ	બૂ	બે	બૈ	બો	બૌ
ભ	ભ	ભા	ભિ	ભી	ભુ	ભૂ	ભે	ભૈ	ભો	ભૌ
મ	મ	મા	મિ	મી	મુ	મૂ	મે	મૈ	મો	મૌ
ય	ય	યા	યિ	યી	યુ	યૂ	યે	યૈ	યો	યૌ
ર	ર	રા	રિ	રી	રુ	રૂ	રે	રૈ	રો	રૌ
લ	લ	લા	લિ	લી	લુ	લૂ	લે	લૈ	લો	લૌ
વ	વ	વા	વિ	વી	વુ	વૂ	વે	વૈ	વો	વૌ
શ	શ	શા	શિ	શી	શુ	શૂ	શે	શૈ	શો	શૌ
ષ	ષ	ષા	ષિ	ષી	ષુ	ષૂ	ષે	ષૈ	ષો	ષૌ
સ	સ	સા	સિ	સી	સુ	સૂ	સે	સૈ	સો	સૌ
હ	હ	હા	હિ	હી	હુ	હૂ	હે	હૈ	હો	હૌ
ક્ષ	ક્ષ	ક્ષા	ક્ષિ	ક્ષી	ક્ષુ	ક્ષૂ	ક્ષે	ક્ષૈ	ક્ષો	ક્ષૌ
જ્ઞ	જ્ઞ	જ્ઞા	જ્ઞિ	જ્ઞી	જ્ઞુ	જ્ઞૂ	જ્ઞે	જ્ઞૈ	જ્ઞો	જ્ઞૌ

ગુજરાતી બારાક્ષરી શું છે?

બારાક્ષરી એટલે વ્યંજન અક્ષરોને અલગ અલગ સ્વર સાથે જોડીને બનતા અક્ષરોની ગોઠવેલી શ્રેણી. ગુજરાતી ભાષામાં ક, ખ, ગ, ઘ અને ચ જેવા વ્યંજનને આ, ઇ, ઈ, ઉ, ઊ તથા અન્ય સ્વર સાથે જોડીને વાંચવાની પ્રેક્ટિસ કરવામાં આવે છે. આ રીતે બાળકને એક જ વ્યંજનના અલગ અલગ સ્વરૂપો સમજાય છે.

ઉદાહરણ તરીકે ક અક્ષરને જુદા જુદા સ્વર સાથે જોડવાથી ક, કા, કિ, કી, કુ, કૂ, કૃ, કે, કૈ, કો, કૌ, કં અને કઃ જેવા સ્વરૂપો બને છે. આ સ્વરૂપો શીખવાથી બાળકને શબ્દોમાં અક્ષરો કેવી રીતે બદલાય છે તેની સમજ મળે છે.

ગુજરાતી બારાખડી શીખવાની શરૂઆત સામાન્ય રીતે સરળ અને પરિચિત અક્ષરોથી કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદ ધીમે ધીમે બીજા અક્ષરોનો અભ્યાસ કરાવવામાં આવે છે. આ પદ્ધતિથી બાળક માટે વાંચન અને લેખન બંને સરળ બની શકે છે.

ગુજરાતી બારાખડી શીખવી કેમ જરૂરી છે?

બાળક જ્યારે ભાષા શીખવાનું શરૂ કરે છે ત્યારે તેને અક્ષરોની ઓળખ સાથે તેમનો ઉચ્ચાર પણ સમજવો પડે છે. માત્ર અક્ષરો યાદ રાખવાથી પૂરતું નથી. બાળકોને બારાખડી શીખવવાથી અનેક રીતે ફાયદો થઈ શકે છે. તેના મુખ્ય ફાયદા આ પ્રમાણે છે.

- **અક્ષરોની ઓળખ વધે છે:** બાળક ગુજરાતી વ્યંજન અને સ્વરનાં જુદાં જુદાં સ્વરૂપોને ઓળખતા શીખે છે.
- **વાંચવાની ક્ષમતા સુધરે છે:** અક્ષરોને જોડીને વાંચવાની પ્રેક્ટિસથી સરળ ગુજરાતી શબ્દો વાંચવામાં મદદ મળે છે.
- **લેખનનો અભ્યાસ થાય છે:** બારાખડી લખવાથી હાથની ગતિ અને અક્ષરોની રચનાની સમજ વિકસે છે.
- **ઉચ્ચારની સમજ વધે છે:** એક જ વ્યંજન સ્વર બદલાતાં કેવી રીતે બોલાય છે તે સમજવામાં મદદ મળે છે.
- **શબ્દભંડોળ વધે છે:** બારાખડી શીખ્યા પછી બાળક નવા શબ્દો ઓળખવાનો અને વાંચવાનો પ્રયાસ કરી શકે છે.
- **શાળાના અભ્યાસમાં મદદ મળે છે:** પ્રાથમિક ધોરણોમાં ગુજરાતી ભાષાના પાયાના અભ્યાસ માટે બારાખડી ઉપયોગી બને છે.
- **આત્મવિશ્વાસ વધે છે:** બાળક પોતે અક્ષરો વાંચી શકે ત્યારે તેને આગળ શીખવાની પ્રેરણા મળે છે.

ગુજરાતી સ્વર અને વ્યંજનની ઓળખ

બારાક્ષરી શીખતા પહેલાં સ્વર અને વ્યંજનનો પરિચય હોવો જોઈએ. સ્વર અને વ્યંજન ભાષાના મૂળભૂત અક્ષરો છે. તેમના વિશે સમજ હોય તો બારાખડી યાદ રાખવી વધુ સરળ બને છે.

ગુજરાતી સ્વરો

અક્ષરોને સ્વર સાથે જોડીને વાંચવાની ટેવ પણ જરૂરી છે. ગુજરાતી બારાખડી આ અભ્યાસમાં મદદ કરે છે. ગુજરાતી ભાષામાં સામાન્ય રીતે નીચેના સ્વરો શીખવવામાં આવે છે.

- અ
- આ
- ઇ
- ઈ
- ઉ
- ઊ
- ઋ
- એ
- ઐ
- ઓ
- ઔ
- અં
- અઃ

આ સ્વરોને ઓળખવાની સાથે તેમના ઉચ્ચારનો પણ અભ્યાસ કરવો જોઈએ. દરેક સ્વરનું નામ બોલવું અને તેને જોઈને ઓળખવું બાળકો માટે સારી શરૂઆત છે.

ગુજરાતી વ્યંજન

ગુજરાતી વ્યંજનમાં ક, ખ, ગ, ઘ, ચ, છ, જ, ઝ, ટ, ઠ, ડ, ઢ, ત, થ, દ, ધ, ન, પ, ફ, બ, ભ, મ અને અન્ય અક્ષરોનો સમાવેશ થાય છે. કેટલાક અક્ષરોનો રોજિંદા શબ્દોમાં ઉપયોગ ઓછો જોવા મળે છે. તેમ છતાં ગુજરાતી અક્ષરમાળાની ઓળખ માટે તેમને શીખવા ઉપયોગી છે.

વ્યંજન શીખતી વખતે બાળકને એક સાથે બધા અક્ષરો યાદ કરાવવાને બદલે થોડા અક્ષરોનો અભ્યાસ કરાવવો જોઈએ. દરેક અક્ષરનું નામ બોલવું, તેને ઓળખવું અને નોટબુકમાં લખવું સારી પ્રેક્ટિસ છે.

ક થી જ સુધીની ગુજરાતી બારાક્ષરીનો સંપૂર્ણ ચાર્ટ

નીચે ગુજરાતી બારાક્ષરીનો ચાર્ટ આપ્યો છે. તેમાં દરેક વ્યંજનને જુદા જુદા સ્વર સાથે જોડીને દર્શાવવામાં આવ્યો છે. આ ચાર્ટનો ઉપયોગ ઘરે અભ્યાસ કરવા, શાળાના કાર્ય માટે અને બાળકોને ગુજરાતી વાંચતાં શીખવવા માટે કરી શકાય છે.

મૂ	અ	આ	ઇ	ઈ	ઉ	ઊ	ઋ	એ	ઐ	ઓ	ઔ	અં	અઃ
ળ													
વ્યં													

જ ન													
ક	ક	કા	કિ	કી	કુ	કૂ	કૃ	કે	કૈ	કો	કૌ	કં	કઃ
ખ	ખ	ખા	ખિ	ખી	ખુ	ખૂ	ખૃ	ખે	ખૈ	ખો	ખૌ	ખં	ખઃ
ગ	ગ	ગા	ગિ	ગી	ગુ	ગૂ	ગૃ	ગે	ગૈ	ગો	ગૌ	ગં	ગઃ
ઘ	ઘ	ઘા	ઘિ	ઘી	ઘુ	ઘૂ	ઘૃ	ઘે	ઘૈ	ઘો	ઘૌ	ઘં	ઘઃ
ડ	ડ	ડા	ડિ	ડી	ડુ	ડૂ	ડૃ	ડે	ડૈ	ડો	ડૌ	ડં	ડઃ
ચ	ચ	ચા	ચિ	ચી	ચુ	ચૂ	ચૃ	ચે	ચૈ	ચો	ચૌ	ચં	ચઃ
છ	છ	છા	છિ	છી	છુ	છૂ	છૃ	છે	છૈ	છો	છૌ	છં	છઃ
જ	જ	જા	જિ	જી	જુ	જૂ	જૃ	જે	જૈ	જો	જૌ	જં	જઃ
ઝ	ઝ	ઝા	ઝિ	ઝી	ઝુ	ઝૂ	ઝૃ	ઝે	ઝૈ	ઝો	ઝૌ	ઝં	ઝઃ
ઞ	ઞ	ઞા	ઞિ	ઞી	ઞુ	ઞૂ	ઞૃ	ઞે	ઞૈ	ઞો	ઞૌ	ઞં	ઞઃ
ટ	ટ	ટા	ટિ	ટી	ટુ	ટૂ	ટૃ	ટે	ટૈ	ટો	ટૌ	ટં	ટઃ
ઠ	ઠ	ઠા	ઠિ	ઠી	ઠુ	ઠૂ	ઠૃ	ઠે	ઠૈ	ઠો	ઠૌ	ઠં	ઠઃ
ડ	ડ	ડા	ડિ	ડી	ડુ	ડૂ	ડૃ	ડે	ડૈ	ડો	ડૌ	ડં	ડઃ
ઢ	ઢ	ઢા	ઢિ	ઢી	ઢુ	ઢૂ	ઢૃ	ઢે	ઢૈ	ઢો	ઢૌ	ઢં	ઢઃ
ણ	ણ	ણા	ણિ	ણી	ણુ	ણૂ	ણૃ	ણે	ણૈ	ણો	ણૌ	ણં	ણઃ
ત	ત	તા	તિ	તી	તુ	તૂ	તૃ	તે	તૈ	તો	તૌ	તં	તઃ
થ	થ	થા	થિ	થી	થુ	થૂ	થૃ	થે	થૈ	થો	થૌ	થં	થઃ
દ	દ	દા	દિ	દી	દુ	દૂ	દૃ	દે	દૈ	દો	દૌ	દં	દઃ
ધ	ધ	ધા	ધિ	ધી	ધુ	ધૂ	ધૃ	ધે	ધૈ	ધો	ધૌ	ધં	ધઃ
ન	ન	ના	નિ	ની	નુ	નૂ	નૃ	ને	નૈ	નો	નૌ	નં	નઃ
પ	પ	પા	પિ	પી	પુ	પૂ	પૃ	પે	પૈ	પો	પૌ	પં	પઃ

ક	ક	કા	કિ	કી	કુ	કૂ	કૃ	કે	કૈ	કો	કૌ	કં	કઃ
બ	બ	બા	બિ	બી	બુ	બૂ	બૃ	બે	બૈ	બો	બૌ	બં	બઃ
ભ	ભ	ભા	ભિ	ભી	ભુ	ભૂ	ભૃ	ભે	ભૈ	ભો	ભૌ	ભં	ભઃ
મ	મ	મા	મિ	મી	મુ	મૂ	મૃ	મે	મૈ	મો	મૌ	મં	મઃ
ય	ય	યા	યિ	યી	યુ	યૂ	યૃ	યે	યૈ	યો	યૌ	યં	યઃ
ર	ર	રા	રિ	રી	રુ	રૂ	રૃ	રે	રૈ	રો	રૌ	રં	રઃ
લ	લ	લા	લિ	લી	લુ	લૂ	લૃ	લે	લૈ	લો	લૌ	લં	લઃ
વ	વ	વા	વિ	વી	વુ	વૂ	વૃ	વે	વૈ	વો	વૌ	વં	વઃ
શ	શ	શા	શિ	શી	શુ	શૂ	શૃ	શે	શૈ	શો	શૌ	શં	શઃ
ષ	ષ	ષા	ષિ	ષી	ષુ	ષૂ	ષૃ	ષે	ષૈ	ષો	ષૌ	ષં	ષઃ
સ	સ	સા	સિ	સી	સુ	સૂ	સૃ	સે	સૈ	સો	સૌ	સં	સઃ
હ	હ	હા	હિ	હી	હુ	હૂ	હૃ	હે	હૈ	હો	હૌ	હં	હઃ
ળ	ળ	ળા	ળિ	ળી	ળુ	ળૂ	ળૃ	ળે	ળૈ	ળો	ળૌ	ળં	ળઃ
ક્ષ	ક્ષ	ક્ષા	ક્ષિ	ક્ષી	ક્ષુ	ક્ષૂ	ક્ષૃ	ક્ષે	ક્ષૈ	ક્ષો	ક્ષૌ	ક્ષં	ક્ષઃ
જ્ઞ	જ્ઞ	જ્ઞા	જ્ઞિ	જ્ઞી	જ્ઞુ	જ્ઞૂ	જ્ઞૃ	જ્ઞે	જ્ઞૈ	જ્ઞો	જ્ઞૌ	જ્ઞં	જ્ઞઃ

નોંધ: આ કોઈ સ્વર સાથે વ્યંજન જોડવાની પ્રેક્ટિસ માટે બનાવવામાં આવી છે. ડ, ઝ, ળ અને કેટલાક સંયુક્ત અક્ષરોના સ્વરયુક્ત રૂપો સામાન્ય શબ્દોમાં ઓછા જોવા મળે છે. ખાસ કરીને ઋ, અં અને અઃ વાળા કેટલાક રૂપો રોજિંદા વાંચનમાં ઓછા વપરાય છે. બાળકોને પહેલાં સામાન્ય શબ્દોમાં આવતા અક્ષરો શીખવવા અને ત્યારબાદ બાકીના રૂપોનો પરિચય કરાવવો યોગ્ય છે. ઉપરના ચાર્ટમાં સા માટેનું યોગ્ય સ્વરૂપ **સા** છે.

બાળકો માટે સરળ ગુજરાતી બારાખડી

નાના બાળકોને બારાખડી શીખવતી વખતે શરૂઆતમાં સરળ અક્ષરો લેવા જોઈએ. ક, ખ, ગ, ચ, જ, ટ, ત, દ, ન, પ, બ અને મ જેવા અક્ષરોનો અભ્યાસ કરાવી શકાય છે. બાળક આ અક્ષરો સરળતાથી ઓળખવા લાગે પછી બીજા અક્ષરો તરફ આગળ વધી શકાય છે.

બાળકોને બારાખડી યાદ કરાવવા માટે એક જ સમયે આખો ચાર્ટ વાંચાવવાની જરૂર નથી. પહેલા એક અક્ષરની બધી માત્રાઓ બોલાવવી અને પછી તે લખાવવી વધુ સરળ રહે છે.

- ક, કા, કિ, કી, કુ, કૂ, કૃ, કે, કૈ, કો, કૌ
- ગ, ગા, ગિ, ગી, ગુ, ગૂ, ગૃ, ગે, ગૈ, ગો, ગૌ
- ચ, ચા, ચિ, ચી, ચુ, ચૂ, ચૃ, ચે, ચૈ, ચો, ચૌ
- જ, જા, જિ, જી, જુ, જૂ, જૃ, જે, જૈ, જો, જૌ
- ત, તા, તિ, તી, તુ, તૂ, તૃ, તે, તૈ, તો, તૌ
- ન, ના, નિ, ની, નુ, નૂ, નૃ, ને, નૈ, નો, નૌ
- પ, પા, પિ, પી, પુ, પૂ, પૃ, પે, પૈ, પો, પૌ
- મ, મા, મિ, મી, મુ, મૂ, મૃ, મે, મૈ, મો, મૌ

આ રીતે બાળક અક્ષરોના સ્વરૂપો યાદ કરી શકે છે. શરૂઆતમાં ઉચ્ચાર પર ધ્યાન આપવું અને ત્યારબાદ લખવાની પ્રેક્ટિસ કરાવવી સારી રીત છે.

ગુજરાતી બારાખડી શીખવવાની સરળ રીતો

દરેક બાળકની શીખવાની રીત અલગ હોય છે. કેટલાક બાળકો ચાર્ટ જોઈને ઝડપથી શીખે છે. કેટલાકને અક્ષરો વારંવાર બોલવાથી યાદ રહે છે. તેથી બારાખડી શીખવતી વખતે અલગ અલગ પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. અભ્યાસને રસપ્રદ બનાવવા માટે માતા-પિતા અને શિક્ષકો નીચેની રીતો અપનાવી શકે છે.

- **ચાર્ટ દ્વારા અભ્યાસ:** ગુજરાતી બારાખડીનો ચાર્ટ બાળકની નજર સામે રાખો. દરરોજ થોડા અક્ષરો વાંચવાની પ્રેક્ટિસ કરાવો.
- **બોલીને શીખવું:** બાળકને ક, કા, કિ, કી જેવા સ્વરૂપો ધીમે ધીમે બોલવા કહો. ખોટો ઉચ્ચાર થાય તો પ્રેમથી સુધારો.
- **લખીને યાદ રાખવું:** એક અક્ષરની બારાખડી નોટબુકમાં બે કે ત્રણ વાર લખાવવાથી લખવાની ટેવ વિકસે છે.
- **રંગીન અક્ષરોનો ઉપયોગ:** જુદા જુદા રંગોથી લખેલા અક્ષરો બાળકોનું ધ્યાન ખેંચી શકે છે.
- **રમત દ્વારા શિક્ષણ:** અક્ષર ઓળખવાની નાની રમતો રમાડો. ચાર્ટમાંથી કોઈ એક સ્વરૂપ બતાવીને બાળકને તે બોલવા કહો.
- **દરરોજ પુનરાવર્તન:** અગાઉ શીખેલા અક્ષરોને ફરીથી વાંચવાથી તે લાંબા સમય સુધી યાદ રહેવામાં મદદ મળે છે.
- **સરળ શબ્દો સાથે જોડાણ:** બાળકને બારાખડીની સમજ થવા લાગે પછી ક, મા, ના જેવા સ્વરૂપો ધરાવતા સરળ શબ્દોનો પરિચય કરાવો.

ગુજરાતી બારાક્ષરી લખવાની પ્રેક્ટિસ કેવી રીતે કરવી?

ગુજરાતી બારાક્ષરી શીખવા માટે વાંચવાની સાથે લખવાની પ્રેક્ટિસ પણ જરૂરી છે. શરૂઆતમાં બાળકને અક્ષર સ્પષ્ટ રીતે લખવાનું શીખવવું જોઈએ. ખૂબ ઝડપથી લખાવવાને બદલે યોગ્ય આકાર અને માત્રા પર ધ્યાન આપવું જોઈએ.

બાળકને સ્વર અને તેની માત્રા વચ્ચેનો સંબંધ સમજાય તે રીતે પ્રેક્ટિસ કરાવવી જોઈએ. ઉદાહરણ તરીકે કા, કિ, કી, કુ અને કૂ લખાવતી વખતે ક અક્ષર સાથે કઈ માત્રા જોડાય છે તે બતાવી શકાય છે.

- દરરોજ થોડા અક્ષરો નોટબુકમાં લખો.
- અક્ષર લખતી વખતે તેનો ઉચ્ચાર પણ કરો.
- એક જ પ્રકારની માત્રા ધરાવતા સ્વરૂપો સાથે વાંચો.
- ખોટો અક્ષર લખાય તો તેને ઓળખીને ફરીથી લખવાની તક આપો.
- ચાર્ટ જોયા વગર યાદથી અક્ષરો લખવાનો પ્રયાસ કરો.
- અભ્યાસ પૂરો થયા પછી અગાઉના અક્ષરોનું પુનરાવર્તન કરો.

બાળકની ઉંમર અને શીખવાની ઝડપ પ્રમાણે પ્રેક્ટિસનો સમય નક્કી કરી શકાય છે. લાંબા સમય સુધી એક જ કામ કરાવવાને બદલે ટૂંકા અભ્યાસ સત્રો રાખવાથી બાળકનો રસ જળવાઈ રહે છે.

ગુજરાતી બારાખડી સાથે સરળ શબ્દો શીખો

જ્યારે બાળક ગુજરાતી બારાખડીના મૂળભૂત સ્વરૂપો ઓળખવા લાગે ત્યારે તેને સરળ ગુજરાતી શબ્દો સાથે જોડવા જોઈએ. શબ્દો દ્વારા અભ્યાસ કરવાથી બાળકને અક્ષરોનો વાસ્તવિક ઉપયોગ સમજાય છે.

આ અભ્યાસ માત્ર યાદશક્તિ સુધી મર્યાદિત રહેતો નથી પરંતુ વાંચન સાથે જોડાય છે. શરૂઆતમાં રોજિંદા જીવનમાં વપરાતા ટૂંકા અને પરિચિત શબ્દો પસંદ કરવા યોગ્ય છે.

- કમળ
- કબૂતર
- ગમલો
- ઘર
- ચમચી
- જમણા
- ટોપી
- નદી
- પતંગ
- પુસ્તક

- બકરી
- મકાન

શબ્દો વાંચાવતી વખતે બાળકને દરેક અક્ષર અલગથી ઓળખવા અને પછી આખો શબ્દ વાંચવાનો પ્રયાસ કરવા કહો. જો બાળકને કોઈ શબ્દ મુશ્કેલ લાગે તો તેને ધીમે ધીમે વાંચવામાં મદદ કરો. શબ્દનો અર્થ સમજાવવાથી પણ ભાષા શીખવામાં રસ વધે છે.

ગુજરાતી બારાક્ષરીની પીડીએફ કેમ ઉપયોગી છે?

ગુજરાતી બારાક્ષરીની પીડીએફ એટલે એવો ડિજિટલ દસ્તાવેજ જેમાં બારાખડીનો ચાર્ટ સરળતાથી જોઈ શકાય અને જરૂર મુજબ પ્રિન્ટ પણ કરી શકાય. બાળકોના અભ્યાસ માટે આવો ચાર્ટ ઉપયોગી થઈ શકે છે. તેને મોબાઇલ કે કમ્પ્યુટર પર જોઈ શકાય છે. પ્રિન્ટ કરેલો ચાર્ટ નોટબુકની પાસે અથવા અભ્યાસની જગ્યાએ રાખી શકાય છે.

પીડીએફ ચાર્ટનો ઉપયોગ કરતી વખતે અક્ષરો સ્પષ્ટ દેખાય છે કે નહીં તે તપાસવું જોઈએ. ખાસ કરીને નાના બાળકો માટે મોટા અક્ષરો અને સરળ ગોઠવણીવાળો ચાર્ટ પસંદ કરવો જોઈએ.

- ચાર્ટને પ્રિન્ટ કરીને બાળકની સામે રાખી શકાય છે.
- બાળક પોતાની નોટબુકમાં જોઈને બારાખડી લખી શકે છે.
- માતા-પિતા ઘરે અભ્યાસ કરાવવા માટે તેનો ઉપયોગ કરી શકે છે.
- શિક્ષકો વર્ગખંડમાં ગુજરાતી અક્ષરો સમજાવવા માટે તેનો ઉપયોગ કરી શકે છે.
- વારંવાર ચાર્ટ જોવાથી અક્ષરોનું પુનરાવર્તન સરળ બને છે.
- એક જ કોઠીમાં અલગ અલગ સ્વરયુક્ત સ્વરૂપો હોવાથી સરખામણી કરીને શીખી શકાય છે.

Download PDF

પીડીએફ ચાર્ટ પસંદ કરતી વખતે તેમાં ગુજરાતી અક્ષરો યોગ્ય રીતે દેખાય છે કે નહીં તે ખાસ તપાસો. જો અક્ષરો તૂટેલા હોય અથવા માત્રાઓ સ્પષ્ટ ન દેખાતી હોય તો બાળકોને ખોટી સમજ પડી શકે છે.

ઘરે બાળકોને ગુજરાતી બારાખડી કેવી રીતે શીખવવી?

ઘરે ગુજરાતી બારાખડી શીખવવા માટે ખાસ સાધનોની જરૂર હોતી નથી. એક નોટબુક, પેન્સિલ અને સ્પષ્ટ ચાર્ટથી શરૂઆત કરી શકાય છે. સૌથી મહત્વની બાબત એ છે કે બાળકને શીખવા માટે યોગ્ય વાતાવરણ મળે અને ભૂલ થાય ત્યારે તેને સમજાવવાની તક આપવામાં આવે. ઘરે અભ્યાસ દરમિયાન માતા-પિતા નીચેની બાબતોનું ધ્યાન રાખી શકે છે.

- દરરોજ એક નિશ્ચિત સમયે થોડો સમય ગુજરાતી વાંચન માટે રાખો.
- પહેલા બાળકને અક્ષર ઓળખવા કહો અને પછી તેનો ઉચ્ચાર કરાવો.
- બાળકને પોતે ચાર્ટમાં યોગ્ય અક્ષર શોધવાની તક આપો.
- અક્ષર લખતી વખતે તેની માત્રા ક્યાં આવે છે તે સમજાવો.
- અગાઉ શીખેલા અક્ષરોમાંથી થોડા અક્ષરો ફરીથી પૂછો.
- બાળક સારી પ્રગતિ કરે ત્યારે તેની પ્રશંસા કરો.
- મુશ્કેલ અક્ષરો માટે વધારાનો અભ્યાસ રાખો પરંતુ દબાણ ન કરો.

બાળકને સતત સુધારતા રહેવાને બદલે તેને વિચારવા અને જવાબ આપવા સમય આપવો જરૂરી છે. આમ કરવાથી તેનો આત્મવિશ્વાસ જળવાઈ રહે છે અને શીખવાની પ્રક્રિયા સરળ બને છે.

ગુજરાતી બારાખડી શીખતી વખતે થતી સામાન્ય ભૂલો

બારાખડી શીખવાની શરૂઆતમાં કેટલીક ભૂલો થવી સ્વાભાવિક છે. બાળક ક્યારેક ઇ અને ઈ વચ્ચેનો ફરક ભૂલી શકે છે. ક્યારેક ઉ અને ઊની માત્રા લખતી વખતે મુશ્કેલી થઈ શકે છે. આવી ભૂલોને શીખવાની પ્રક્રિયાનો ભાગ માનવો જોઈએ.

આ પ્રકારની મુશ્કેલીઓ ઓછી કરવા માટે અક્ષરોને ધ્યાનથી જોવાની અને સરખામણી કરવાની પ્રેક્ટિસ કરાવવી ઉપયોગી છે.

- ઇ અને ઈના સ્વરૂપોને સાથે રાખીને વાંચો.
- ઉ અને ઊની માત્રામાં શું ફરક છે તે સમજાવો.
- અક્ષર લખ્યા પછી ચાર્ટ સાથે સરખામણી કરાવો.
- બાળકને એક જ અક્ષર વારંવાર લખવાને બદલે જુદી જુદી પ્રવૃત્તિ આપો.
- વાંચન અને લેખન બંનેની પ્રેક્ટિસ કરાવો.
- ખોટો જવાબ મળે ત્યારે તરત જ ઠપકો આપવાને બદલે સાચું સ્વરૂપ બતાવો.

સતત અભ્યાસથી બાળકો ધીમે ધીમે અક્ષરોનો ફરક સમજવા લાગે છે. યોગ્ય માર્ગદર્શન અને ધીરજ રાખવાથી બારાખડી શીખવાની પ્રક્રિયા વધુ સરળ બની શકે છે.

ગુજરાતી બારાક્ષરી અને ગુજરાતી બારાખડી વચ્ચેનો ફરક

ભાષામાં બારાક્ષરી અને બારાખડી શબ્દોનો ઉપયોગ ઘણી વાર એક જ અર્થમાં થાય છે. બંને શબ્દો દ્વારા સામાન્ય રીતે વ્યંજનને સ્વર સાથે જોડીને બનતાં સ્વરૂપોનો અભ્યાસ સમજાવવામાં આવે છે. જુદી જુદી શાળાઓ અને અભ્યાસ સામગ્રીમાં તેના નામ અથવા ગોઠવણીમાં થોડો ફેરફાર જોવા મળી શકે છે.

ગુજરાતી બારાખડી શીખતી વખતે નામના ફરક કરતાં અક્ષરો અને માત્રાઓની યોગ્ય ઓળખ પર વધુ ધ્યાન આપવું જોઈએ. બાળક સ્વરૂપોને વાંચી શકે, લખી શકે અને સરળ શબ્દોમાં ઓળખી શકે એ મુખ્ય હેતુ છે.

- બારાક્ષરીમાં વ્યંજનના સ્વર સાથેના સ્વરૂપો શીખવામાં આવે છે.
- બારાખડીનો ચાર્ટ અભ્યાસ માટે કોઈ અથવા ગોઠવેલી યાદી તરીકે ઉપયોગી થાય છે.
- બંનેનો હેતુ ગુજરાતી વાંચન અને લેખનનો પાયો મજબૂત બનાવવાનો છે.
- પાઠ્યપુસ્તકમાં આપેલી ગોઠવણીને પણ ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ.

ગુજરાતી બારાખડી શીખવા માટે ઉપયોગી સૂચનો

બાળકને બારાખડી શીખવતી વખતે સરળતાથી શરૂ કરીને ધીમે ધીમે મુશ્કેલ અક્ષરો તરફ આગળ વધવું જોઈએ. અભ્યાસ રસપ્રદ રહેશે તો બાળક વારંવાર વાંચવા અને લખવા માટે તૈયાર થશે. બારાખડી સારી રીતે શીખવા માટે નીચેના સૂચનો મદદરૂપ બની શકે છે.

- રોજ થોડા અક્ષરોનો અભ્યાસ કરો.
- ચાર્ટ જોઈને અને યાદથી બંને રીતે વાંચો.
- દરેક સ્વરૂપનો ઉચ્ચાર સ્પષ્ટ બોલો.
- લખતી વખતે યોગ્ય માત્રા પર ધ્યાન આપો.
- પરિચિત શબ્દો સાથે અક્ષરોનો સંબંધ સમજાવો.
- બાળકની પ્રગતિ પ્રમાણે આગળના અક્ષરો શીખવો.
- વારંવાર પુનરાવર્તન કરો જેથી અગાઉ શીખેલા અક્ષરો ભૂલાય નહીં.

બાળકને બધા અક્ષરો એક જ દિવસે યાદ કરાવવા જરૂરી નથી. શીખવા માટે સમય આપવો અને અભ્યાસમાં નિયમિતતા રાખવી વધુ મહત્વપૂર્ણ છે.

બારાક્ષરી વિશે વારંવાર પૂછાતા પ્રશ્નો (FAQs)

ગુજરાતી બારાક્ષરીને લઈને લોકોના મનમાં ઘણા પ્રશ્નો તથા હોય છે. મુખ્ય રીતે તેમના બાળકોને લઈને પણ સવાલ હોય છે. તેથી અમે અહીં મુખ્ય રીતે પૂછાતા સવાલોના જવાબ આપ્યા છે, જે નીચે અનુસાર છે.

(1) ગુજરાતી બારાક્ષરી એટલે શું?

ગુજરાતી બારાક્ષરી એટલે ગુજરાતી વ્યંજનને અલગ અલગ સ્વર સાથે જોડીને બનતાં અક્ષરોનો અભ્યાસ. ઉદાહરણ તરીકે ક, કા, કિ, કી, કુ, કૂ, કે, કૈ, કો અને કૌ જેવા સ્વરૂપો બારાખડીના અભ્યાસમાં આવે છે.

આ રીતે બાળક એક જ વ્યંજનના જુદા જુદા સ્વરૂપો ઓળખવાનું શીખે છે. ગુજરાતી બારાક્ષરી બાળકોના પ્રાથમિક ભાષા શિક્ષણનો મહત્વનો ભાગ છે. તેના નિયમિત અભ્યાસથી ગુજરાતી શબ્દો વાંચવા અને લખવા માટે જરૂરી પાયો તૈયાર થાય છે.

(2) ક થી જા સુધીની ગુજરાતી બારાખડી શીખવી શા માટે જરૂરી છે?

ક થી જા સુધીની ગુજરાતી બારાખડી શીખવાથી બાળકોને ગુજરાતી અક્ષરોની ઓળખ અને તેમની સાથે જોડાતી માત્રાઓની સમજ મળે છે. જ્યારે બાળક વ્યંજનના અલગ અલગ સ્વરૂપો ઓળખવા લાગે છે ત્યારે તેને સરળ શબ્દો વાંચવામાં પણ મદદ મળે છે.

બારાખડીનો અભ્યાસ શાળાના ગુજરાતી વિષયમાં ઉપયોગી બને છે. તે ઉપરાંત ઘરે વાંચન અને લેખનની પ્રેક્ટિસ કરવા માટે પણ આ ચાર્ટ મદદરૂપ છે. બાળકોને શરૂઆતથી યોગ્ય ઉચ્ચાર અને અક્ષરોની રચના શીખવવાથી આગળનો ભાષા અભ્યાસ સરળ બની શકે છે.

(3) નાના બાળકોને ગુજરાતી બારાખડી કેવી રીતે શીખવવી?

નાના બાળકોને ગુજરાતી બારાખડી શીખવતી વખતે શરૂઆત સરળ અક્ષરોથી કરવી જોઈએ. પહેલાં બાળકને સ્વર અને વ્યંજનની ઓળખ કરાવો. ત્યારબાદ ક, ગ, ચ, જ, ત અને મ જેવા અક્ષરોની બારાખડી બોલવાની અને લખવાની પ્રેક્ટિસ કરાવો.

રંગીન ચાર્ટ, ચિત્રો અને નાની રમતોનો ઉપયોગ કરવાથી બાળકનો રસ જળવાઈ રહે છે. એક જ દિવસે આખી બારાખડી યાદ કરાવવાને બદલે દરરોજ થોડા અક્ષરો શીખવવા વધુ યોગ્ય છે. બાળકને ભૂલ થાય ત્યારે ઠપકો આપવાને બદલે સાચો અક્ષર ફરીથી સમજાવવો જોઈએ.

(4) ગુજરાતી બારાક્ષરીની પીડીએફ બાળકો માટે કેવી રીતે ઉપયોગી છે?

ગુજરાતી બારાક્ષરીની પીડીએફમાં અક્ષરો અને તેમની માત્રાઓને એક જ જગ્યાએ ગોઠવીને બતાવી શકાય છે. બાળકો મોબાઇલ અથવા કમ્પ્યુટર પર આ ચાર્ટ જોઈ શકે છે. જરૂર હોય ત્યારે પીડીએફને પ્રિન્ટ કરીને અભ્યાસની જગ્યાએ પણ રાખી શકાય છે.

પ્રિન્ટ કરેલા ચાર્ટની મદદથી બાળક અક્ષરો જોઈને વાંચી શકે છે અને નોટબુકમાં લખવાની પ્રેક્ટિસ કરી શકે છે. પીડીએફ પસંદ કરતી વખતે ગુજરાતી અક્ષરો સ્પષ્ટ દેખાય છે કે નહીં તે તપાસવું જરૂરી છે. નાના બાળકો માટે મોટા અક્ષરો અને સરળ ગોઠવણીવાળો ચાર્ટ વધુ ઉપયોગી રહે છે.

(5) ગુજરાતી બારાખડી યાદ રાખવાની સૌથી સરળ રીત કઈ છે?

ગુજરાતી બારાખડી યાદ રાખવા માટે વાંચન, ઉચ્ચાર અને લેખનનો સાથે અભ્યાસ કરવો જોઈએ. પહેલાં એક વ્યંજનની બધી માત્રાઓ ધીમે ધીમે બોલો. પછી તે જ સ્વરૂપોને નોટબુકમાં લખો. ત્યારબાદ ચાર્ટ જોયા વગર યાદથી બોલવાનો પ્રયાસ કરો.

રોજ થોડો સમય પુનરાવર્તન કરવાથી અક્ષરો વધુ સારી રીતે યાદ રહે છે. બાળકને અક્ષરો ઓળખવાની નાની રમતો પણ રમાડી શકાય છે. માત્ર ગોખવાને બદલે દરેક સ્વરૂપનો ઉચ્ચાર અને તેની રચના સમજવાથી બારાખડી શીખવાની પ્રક્રિયા સરળ બને છે.

(6) ગુજરાતી બારાખડી શીખ્યા પછી બાળકને શું શીખવવું જોઈએ?

બાળક ગુજરાતી બારાખડીનાં સામાન્ય સ્વરૂપો ઓળખવા લાગે પછી તેને સરળ ગુજરાતી શબ્દો વાંચવા અને લખવાનો અભ્યાસ કરાવી શકાય છે. શરૂઆતમાં કમળ, ઘર, નદી, પતંગ, બકરી અને મકાન જેવા પરિચિત શબ્દો પસંદ કરી શકાય છે.

બાળકને શબ્દના દરેક અક્ષરને ઓળખવા અને પછી આખો શબ્દ વાંચવા કહો. ત્યારબાદ ટૂંકાં વાક્યો વાંચવા અને લખવાની પ્રેક્ટિસ કરાવી શકાય છે. આ રીતે બારાખડીનો ઉપયોગ વાસ્તવિક વાંચન સાથે જોડાય છે. બાળકની સમજ પ્રમાણે અભ્યાસ આગળ વધારવાથી ભાષા શીખવામાં આત્મવિશ્વાસ વધે છે.

(7) ગુજરાતી બારાખડીમાં સ્વર અને વ્યંજનનો શું સંબંધ છે?

સ્વર અને વ્યંજન ગુજરાતી ભાષાના મૂળભૂત અક્ષરો છે. વ્યંજનને સ્વર સાથે જોડવાથી તેના જુદા જુદા સ્વરૂપો બને છે. ઉદાહરણ તરીકે ક સાથે આની માત્રા જોડવાથી કા બને છે. ઇની માત્રાથી કિ અને ઈની માત્રાથી કી બને છે.

આવી જ રીતે અન્ય વ્યંજન સાથે પણ જુદી જુદી માત્રાઓ જોડવામાં આવે છે. આ સંબંધ સમજવાથી બાળકને અક્ષરો કેવી રીતે બદલાય છે તે જાણી શકાય છે. તેથી બારાખડી શીખતાં પહેલાં સ્વર અને વ્યંજનની ઓળખ કરાવવી ઉપયોગી છે.

(8) બાળકને ગુજરાતી બારાખડી લખવાની પ્રેક્ટિસ કેવી રીતે કરાવવી?

બાળકને બારાખડી લખવાની પ્રેક્ટિસ કરાવવા માટે નોટબુક, પેન્સિલ અને સ્પષ્ટ ચાર્ટનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. પહેલાં બાળકને ચાર્ટ જોઈને અક્ષરો લખવા કહો. પછી એ જ અક્ષરો ચાર્ટ જોયા વગર લખવાનો પ્રયાસ કરાવો. દરેક અક્ષર સાથે તેની માત્રા યોગ્ય રીતે લખાય છે કે નહીં તે તપાસો.

એક જ સમયે વધુ લખાવવાને બદલે થોડા અક્ષરોની નિયમિત પ્રેક્ટિસ કરાવવી વધુ સારી છે. બાળકને પોતાના લખેલા અક્ષરો ચાર્ટ સાથે સરખાવવા કહો. આ રીતે તેને પોતાની ભૂલો સમજવામાં અને ધીમે ધીમે સુધારવામાં મદદ મળે છે.

(9) ગુજરાતી બારાક્ષરી અને બારાખડી શું બંને એક જ છે?